

Sanoista tekoihin inklusiivisen opetuksen toimeenpanossa

Osallistujien näkemyksiä ja ehdotuksia

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

SANOISTA TEKOIHIN INKLUSIIVISEN OPETUKSEN TOIMEENPANOSSA

Osallistujien näkemyksiä ja ehdotuksia

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus (jäljempänä kehittämiskeskus) on riippumaton ja hallinnollisesti itsenäinen organisaatio, joka saa tukea jäsenmailtaan ja EU:n toimielimiltä (komissiolta ja parlamentilta).

Yhteisrahoitettu
Euroopan unionin
Erasmus+ -ohjelmasta

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiseen ei merkitse hyväksyntää sellaiselle sisällölle, joka edustaa vain kirjoittajien näkemyksiä, eikä komissio ole vastuussa tämän julkaisun sisältämän tiedon käytöstä.

Yksittäisten henkilöiden tässä asiakirjassa esittämät mielipiteet eivät välttämättä edusta kehittämiskeskuksen, sen jäsenmaiden tai Euroopan komission virallisia näkemyksiä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen käytöstä.

Toimitus: Victoria Soriano ja Mary Kyriazopoulou, Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus

Julkaisun lainaaminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan selkeästi. Raportin suomenkieliseen versioon tulee viitata seuraavilla julkaisutiedoilla: Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus, 2016. *Sanoista tekoihin inklusiivisen opetuksen toimeenpanossa: Osallistujien näkemyksiä ja ehdotuksia*. Odense, Tanska: Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskus

Tässä raportissa esitetyn tiedon saavutettavuuden helpottamiseksi raportti on saatavana myös saavutettavana sähköisenä versiona 23 kielellä. Sähköiset versiot löytyvät kehittämiskeskuksen sivustolta osoitteesta www.european-agency.org

ISBN: 978-87-7110-599-5 (sähköinen)

ISBN: 978-87-7110-576-6 (painettu)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2016

Sihteeristö
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Puh.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselin toimisto
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Puh.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	5
JOHDANTO.....	6
NUORTEN OSALLISTUJIIEN NÄKEMYKSIÄ JA EHDOTUKSIA	8
Pääviestit ja suositukset	9
1. <i>Haluamme olla mukana kaikessa meitä koskevassa</i>	9
2. <i>Esteettömät koulut</i>	11
3. <i>Stereotyyppien murtaminen</i>	15
4. <i>Olemme monimuotoinen sekoitus, mutta inklusion avulla sekoitus toimii.....</i>	18
5. <i>Kokonaisvaltaiseksi kansalaiseksi</i>	21
LOPPUKOMMENTIT.....	23

Kuva 1: Kehittämiskeskuksen jäsenvaltioiden liput

ALKUSANAT

Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskuksen (jäljempänä kehittämiskeskus) jäsenvaltiot järjestivät vuonna 2015 tässä asiakirjassa käsiteltävän eurooppalaisen kuulemistilaisuuden.

Kyseessä oli neljäs kehittämiskeskuksen järjestämä kuulemistilaisuus. Aiemmista kuulemistilaisuuksista kaksi (vuosien 2003 ja 2011 tilaisuudet) järjestettiin Euroopan parlamentissa Brysselissä ja kolmas Portugalin parlamentissa Lissabonissa, yhteistyössä Portugalin opetusministeriön kanssa ja osana Portugalin Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajakautta (2007).

Tässä asiakirjassa käsiteltävä vuoden 2015 kuulemistilaisuus järjestettiin osana Luxemburgin Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajakautta, tiiviissä yhteistyössä Luxemburgin koulutus-, lapsi- ja nuorisoasiain ministeriön kanssa.

Kuulemistilaisuuteen kutsuttiin 72 nuorta. Näiden joukossa oli opinnoissaan erityistä tukea tarvitsevia ja/tai vammaisia nuoria sekä nuoria, jotka eivät tarvitse erityistä tukea. Nuoret kutsuttiin tilaisuuteen kertomaan ja keskustelemaan siitä, miten inklusiivista opetusta toteutetaan heidän omassa koulutusympäristössään. Nuorten käymät keskustelut tuottivat paljon hyviä inklusiivisen opetuksen toteuttamista koskevia ehdotuksia.

Kuulemistilaisuuteen osallistui kaiken kaikkiaan 250 henkilöä ja sidosryhmien edustajaa yhteensä 28 kehittämiskeskuksen jäsenvaltiosta sekä lisäksi päätöksentekijöitä ja eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen edustajia.

Kehittämiskeskus on laatinut tämän raportin nuorten kuulemistilaisuudessa käymien keskustelujen ja täysistunnossa esitettyjen tulosten pohjalta.

Tässä asiakirjassa käsiteltävän tilaisuuden järjestäminen oli kehittämiskeskukselle mieluisa tehtävä ja suuri kunnia. Haluamme kiittää erityisesti kuultaviksi saapuneita 72 nuorta edustajaa, heidän perheitään, opettajiaan ja tukihenkilöitään sekä mukana olleiden jäsenvaltioiden opetusministeriöitä, eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen edustajia ja Luxemburgin koulutus-, lapsi- ja nuorisoasiain ministeriön työntekijöitä heidän osallisuudestaan ja sitoutumisestaan. Tässä käsiteltävää tärkeää tapahtumaa ei olisi voitu toteuttaa ilman näitä henkilöitä ja tahoja.

Per Ch Gunnvall
Puheenjohtaja

Cor J.W. Meijer
Johtaja

JOHDANTO

16. lokakuuta 2015 Euroopan unionin neuvoston senhetkinen puheenjohtajamaa Luxemburg järjesti kehittämiskeskuksen neljännen kuulemistilaisuuden. Tilaisuuden nimeksi oli valittu ”Inklusiivinen opetus – sanoista tekoihin!”. Kuulemistilaisuus kokosi yhteen 72 nuorta eri puolilta Eurooppaa. Näiden osallistujien joukossa oli opetuksessa erityistä tukea tarvitsevia ja/tai vammaisia nuoria ja sellaisia nuoria, jotka eivät tarvitse erityistä tukea. Tilaisuuden tarkoituksena oli tarjota nuorille mahdollisuus keskustella siitä, miten heidän koulunsa ja yhteisönsä nykyisin varmistavat inklusiivisen opetuksen toimeenpanon.

Avauspuheessaan Luxemburgin koulutus-, lapsi- ja nuorisoasiain ministeri Claude Meisch viittasi vuonna 1996 tapahtuneeseen *Luxemburgin peruskirjan* julkaisuun yhtenä eurooppalaisen kouluintegraatioyhteistyön saavutuksista. Lisäksi hän ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että Luxemburgille on nyt, 20 vuotta yllä mainitun *peruskirjan* julkaisun jälkeen, tarjoutunut mahdollisuus koordinoida vuoden 2015 kuulemistilaisuuden pohjalta työstettävien *Luxemburgin suosituksien* laadintaa, ja ilmoitti aikovansa esitellä nämä suositukset opetusasioita käsittelevän EU-ministerineuvoston edustajille 23. marraskuuta 2015. Meisch kannusti nuoria osallistujia hyödyntämään kuulemistilaisuuden tarjoamaa mahdollisuutta vapaaseen ilmaisuun ja kertomaan kaikista heidän mielestään hyödyllisistä saavutettavuuteen liittyvistä toimista, joita heidän kouluissaan on toteutettu, sekä kaikista asioista, joihin tulisi vielä saada aikaan parannuksia. Hän listasi lisäksi tärkeimmät projektit ja keinot, joiden avulla Luxemburgin koulujärjestelmää on pyritty muuttamaan inklusiivisemmaksi.

Luxemburgin koulutus-, lapsi- ja nuorisoasiain ministeriön erityisopetusosaston lapsi- nuorisoasiain johtaja Marianne Vouel kertoi omassa esityksessään uskovansa, että sekä ammattilaiset ja päätöksentekijät että oppijat ovat huolissaan samoista asioista ja että molempien ryhmien lopullinen tavoite on sama, eli opetuksen laadun parantaminen. Huomio tulisi hänen mukaansa keskittää niihin oppijoihin, joilla on kaikkein monimuotoisimpia tarpeita, sillä myös näillä on oikeus tulla huomioituiksi. Vouel muistutti, että kaikki ovat erilaisia ja kaikilla on erilaiset tarpeet. Hänen mukaansa yksi keskeisimpiä koulutusjärjestelmiin kohdistuvia haasteita onkin monimuotoisuuden hyväksyminen ja siihen vastaaminen.

(Luxemburgia edustaneiden tahojen esitykset ovat luettavissa lyhentämättöminä kuulemistilaisuuden verkkosivulla osoitteessa <https://www.european-agency.org/events/takeaction>.)

Tilaisuuden tavoitteena oli antaa oppijoille vaikutusmahdollisuus ja varmistaa, että myös he ovat mukana laatimassa koulutusta koskevia linjauksia. Ajatuksena oli antaa 28 jäsenmaata edustaville 15- ja 16-vuotiaille nuorille tilaisuus esitellä sitä,

miten inklusiivista opetusta on toteutettu heidän kouluissaan. Samalla järjestäjillä olisi mahdollisuus kartoittaa inklusiivisen opetuksen saralla vuoden 2003 ensimmäisen kuulemistilaisuuden jälkeen tapahtunutta edistystä.

Vuoden 2015 kuulemistilaisuus oli jatkoa kehittämiskeskuksen kolmelle aiemmalle kuulemistilaisuudelle, joista kaksi järjestettiin Brysselissä (2003 ja 2011; <https://www.european-agency.org/events/young-views-on-inclusive-education-european-hearing-2011-brussels>) ja yksi Lissabonissa (2007; <https://www.european-agency.org/events/young-voices-meeting-diversity-in-education>). Edellisiin kolmeen kuulemistilaisuuteen osallistui yhteensä yli 240 yläkoulu-, ammatillista- ja korkea-astetta edustanutta nuorta.

Jotta kuuleminen onnistuisi mahdollisimman hyvin, 72:lle kuulemiseen kutsutulle nuorelle lähetettiin hyvissä ajoin etukäteen aineisto, jossa esiteltiin edellisten kolmen kuulemistilaisuuden keskeiset tulokset sekä joukko tulevaan kuulemiseen liittyviä, itsenäisen pohdinnan ja koulussa tapahtuvan keskustelun pohjaksi tarkoitettuja kysymyksiä.

Näiden kysymysten aiheena oli mm. se, miten kunkin nuoren oma koulu tukee heidän opiskeluaan, miten opettajat ja muut oppilaat ottavat heidän erityiset tarpeensa huomioon, saavutettavuus yleisesti ja luokkajärjestelyt. Lisäksi kutsuvieraita pyydettiin ehdottamaan keinoja, joilla jäljellä olevia inklusion esteitä voitaisiin purkaa.

Kuulemisen aikana nuoret oppijat jaettiin kuuteen workshop-ryhmään, joissa heillä oli mahdollisuus jatkaa yllä mainittujen kysymysten pohdintaa, kertoa omista kokemuksistaan ja jakaa muilta oman koulunsa oppilailta saamiaan viestejä eteenpäin.

Workshop-ryhmissä aikaan saadut tulokset koottiin pääviesteiksi, jotka esiteltiin muille osallistujille yleisistunnossa. Näiden pääviestien pohjalta laadittiin kuulemisen jälkeen *Luxemburgin suositukset*.

NUORTEN OSALLISTUJEN NÄKEMYKSIÄ JA EHDOTUKSIA

Vuoden 2015 kuulemistilaisuuden sisältö suunniteltiin aiempien, kehittämiskeskuksen vuosina 2003, 2007 ja 2011 järjestämien kuulemistilaisuuksien tulosten pohjalta, ja sen tulokset ovat yhdenmukaisia näiden aiempien tulosten kanssa. Aiempien kuulemistilaisuuksien perusteella on voitu päätellä, että inklusiivinen opetus on jo saanut merkittävän jalansijan monissa Euroopan maissa.

Kehittämiskeskus on koonnut aiemmissä kuulemistilaisuuksissa käytyjen keskustelujen tuloksista mittavan tietoaineiston. Kyseisen aineiston pohjalta kehittämiskeskus on laatinut joukon periaatteita, jotka tulisi ottaa huomioon inklusiivista opetusta toteutettaessa. Näitä periaatteita ovat mm.:

- **Toimintaa ohjaavat, oikeuksiin liittyvät periaatteet, koskien seuraavia asiakokonaisuuksia:**
 - *Kunnioitus*: oikeus tulla kunnioitetuksi, oikeus päästä osalliseksi kaikkeen itseään koskevaan päätöksentekoon ja oikeus välttyä syrjinnältä.
 - *Laadukas ja tasavertainen koulutus*: oikeus saada laadukas koulutus ja yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen, ja oikeus saada sellainen määrä tukea, joka mahdollistaa rajoituksettoman saatavuuden ja osallistumisen opetukseen ja muuhun koulutoimintaan yhdessä muiden samanikäisten kanssa.
 - *Sosiaalinen elämä ja työelämä*: oikeus itsenäiseen elämään, perheeseen, omia tarpeita vastaavaan kotiin, korkea-asteen opintoihin (yliopistokoulutukseen) ja työn saamiseen sekä kaikki elämän osa-alueet kattava oikeus elää yhdessä ei-vammaisten ihmisten kanssa.
- **Inklusiivisen opetuksen hyötyjä koskeva avainperiaate:**
 - Opit enemmän sosiaalisia taitoja, opit elämään yhdessä muiden samanikäisten kanssa, saat itsevarmuutta ja tulet itsenäisemmäksi – minkä myötä pystyt vastustamaan syrjintää ja stereotypioita –, opit pärjäämään todellisessa maailmassa ja mahdollisuutesi saada töitä elämäsi myöhemmissä vaiheissa paranevat. Opetukseen osallistuminen kokonaisvaltaisella tavalla on ensimmäinen askel kohti yhteiskunnan täysivaltaista jäsenyyttä. Inklusiivinen opetus hyödyttää kaikkia – se avaa kokonaan uuden maailman, jossa monimuotoisuus on rikkautta.

Vuoden 2015 kuulemistilaisuudessa nuoret ilmaisivat olevansa pääosin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Samalla he kuitenkin toivat myös esiin tiettyjä omissa koulutusjärjestelmissään havaitsemiaan heikkouksia ja esittivät useita konkreettisia parannusehdotuksia. Kuulemiseen osallistuneiden nuorten koulutustilanteistaan

esittämät tiedot ja parannusehdotukset on koottu yhteen ja tiivistetty yhteenvedoksi. Tämän aineiston pohjalta kehittämiskeskus on laatinut *Luxemburgin suosituks*. Näiden suositusten avulla kehittämiskeskus pyrkii tukemaan inklusiivisen opetuksen toimeenpanoa kaikissa tähän soveltuviissa opetusympäristöissä. Suositukset on koottu ja ryhmitelty viiden pääviestin alle. Nämä viestit saatiin nuorilta heidän keskustelujensa ja tulosten esittelyn yhteydessä.

Kuva 2: Nuoria ja muita edustajia eurooppalaisessa kuulemistilaisuudessa

Pääviestit ja suositukset

1. Haluamme olla mukana kaikessa meitä koskevassa

Ensimmäinen pääviesti, *haluamme olla mukana kaikessa meitä koskevassa*, tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että nuoret oppijat haluavat osallistua suoraan kaikkeen heitä koskevaan päätöksentekoon, toisin sanoen:

- Nuorten ja heidän perheidensä mielipiteet tulee kuulla ja ottaa huomioon kaikessa heihin suoraan tai välillisesti vaikuttavassa päätöksenteossa.
- Nuorten tarpeet tulee selvittää kysymällä niistä suoraan heiltä itseltään.
- Nuorisjärjestöjen tulee olla mukana kokonaisvaltaisella tavalla.

Nuoret ilmaisivat selkeästi, että heidät ja heidän perheensä tulee ottaa mukaan kaikkeen heitä koskevaan päätöksentekoon ja että heidän mielipiteensä tulee kuulla ja ottaa huomioon päätöksiä tehtäessä. Nuorten mukaan vain tämä voi turvata sen, että heidän todelliset tarpeensa ja toiveensa tulevat täytetyiksi. Nuoret näkevät nuoriso- ja vammaisjärjestöillä olevan myönteinen vaikutus heidän asioidensa eteenpäin viemisessä ja toivovat, että yhteiskunta ottaisi tällaiset organisaatiot mukaan kaikkeen toimintaan kokonaisvaltaisella tavalla. Nuorten mukaan tällaiset järjestöt tukevat heitä kenties enemmän kuin mikään muu tahon. Koulujen oppilasedustajistoilla ja oppilaskuntien hallituksilla on nuorten mukaan täysin erilainen rooli. Nuoret pitävät kuitenkin myös näissä mukana olemista tärkeänä ja kannustamisen arvoisena, sillä edustajistojen kautta nuorilla on mahdollisuus osallistua koulujensa toimintaan kokonaisvaltaisesti.

Edustajien esittämiä esimerkkejä

Oppijoiden ja perheenjäsenten osallistuminen:

Kun uusia strategioita laaditaan, (erityistä tukea tarvitsevat) nuoret tulisi ottaa mukaan kaikilla päätöksentekotasolla, on sitten kyse arkielämää koskevista käytännöistä tai koko valtiota koskevista linjauksista. Ottakaa yksilölliset tarpeet huomioon (Amund ja Helene, Norja).

On hyvin tärkeää, että vanhemmat pääsevät mukaan lapsiaan koskevaan päätöksentekoon (Jack, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti; Kristina, Slovakia).

Oppilaskuntien edustajistot:

Tunnen olevani luokkamme jäsen. Olen yksi koulumme oppilaskunnan edustajista. Luokkatoverini valitsivat minut edustajakseen äänestämällä. Minulla on apuopettaja, joka tukee minua (Andrea, Malta).

Koulussamme on oppilasneuvosto, joka pyrkii toimimaan yhteistyössä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kanssa. Neuvostoon kuuluvat lapset osallistuvat erityisen paljon myös kaikkeen muuhun päätöksentekoon (Agné ja Kornelijus, Liettua).

Arvostan oppilasneuvostoa. Siellä voin kertoa mielipiteeni erilaisista suunnitelmista (Blake, Irlanti).

Koulun lapset äänestivät Saul'n "pääoppilaaksi" (korkeaan asemaan oppilasneuvostossa) (Alexander ja Saul, Yhdistynyt kuningaskunta – Englanti).

Järjestöjen osallistuminen:

Minun maassani on kansallinen järjestö. Sen avulla pystymme ratkomaan osan ongelmista. Yksi hyvä esimerkki on ohjelmien tekstitys, joka on kullanarvoista kuulovammoista kärsiville. Järjestö lisää tekstityksiä elokuviin (Javier, Espanja).

Minun maassani on erittäin hyvä järjestö. He esimerkiksi järjestävät erillistä opetusta sellaisille oppilaille, jotka eivät pysty seuraamaan tavallista opetusta. Lisäksi järjestö tarjoaa tukiopetusta tällaisille oppilaille. Maassa toimii edellä mainitun ohella myös ”sokeiden koti” -niminen järjestö. Heidän toimintansa helpottaa sokeiden ihmisten elämää erittäin paljon (Céline ja Florence, Luxemburg).

Minun maassani on erityinen sokeiden ja huonosti näkevien ihmisten järjestö. Täältä järjestöltä saamani avun ansiosta pystyn lukemaan tietokoneen avulla. Luenkin nykyään paljon iPadillani ja tietokoneellani (Lorenzo ja Matteo, Italia).

Maassani on erityisiä järjestöjä, jotka auttavat vammaisia lapsia. Ne pyrkivät ratkomaan erilaisia ongelmia ja tekevät tiivistä yhteistyötä maamme koulutusministeriön kanssa (Georgia ja Minas, Kypros; Stefanos ja Georgios, Kreikka).

Maassani toimii järjestö, joka auttaa dysleksiasta kärsiviä. Järjestöllä on omat verkkosivut, joilla kerrotaan dysleksiaan liittyvistä asioista (Erazem ja Primož, Slovenia).

Minusta meidän tulisi olla yhteydessä poliittisiin toimijoihin ja pyrkiä tukemaan näitä järjestöjä niin paljon kuin mahdollista. Ne nimittäin vaikuttavat elämiimme erittäin myönteisellä tavalla. Järjestöt auttavat meitä pitämään kiinni oikeuksistamme ja lisäävät yhteiskunnallista tietoisuutta (Adrià, keskustelun ohjaaja, Espanja).

2. Esteettömät koulut

Toinen pääviesti, *esteettömät koulut*, koskee kouluissa olevia fyysisiä ja teknisiä esteitä:

- Kouluista on jo purettu paljon erilaisia esteitä, mutta vielä on tehtävää. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus päästä fyysisesti paikalle alueensa koulutuskeskukseen helposti. Lisäksi koulutuskeskuksen palveluiden tulisi olla saavutettavia ja sen tilojen esteettömiä.

-
- Kaikki koulurakennukset tulisi remontoida saavutettavuusperiaatteiden mukaisella tavalla, mm. luomalla niihin monikäyttöisiä ja/tai hiljaisia tiloja sekä lisäämällä joustavaan käyttöön soveltuvien opetusvälineiden määrää ja parantamalla niiden saatavuutta.
 - Koulujen tulisi tarjota sellaisia teknisiä apuvälineitä ja oppimateriaaleja, jotka parhaiten vastaavat niitä tarvitsevien oppilaiden yksilöllisiä tarpeita.

Nuoret kävivät keskusteluja neljästä aiheesta. Aluksi keskusteltiin siitä, miten koulutuskeskuksiin pääseminen saattaa edelleen tuottaa vaikeuksia. Oppilaat tulevat kouluun ylivoimaisesti mieluiten julkisilla liikennevälineillä, mutta tämä onnistuu vain, jos nämä on suunniteltu asianmukaisesti. Suurin osa nuorista ilmoitti pitävänsä yksinomaan vammaisille tarkoitettuja kuljetusmuotoja hyvänä ratkaisuna ainoastaan, mikäli mitään muita vaihtoehtoja ei ole tarjolla. Nuorten lausuntojen perusteella sopivien kuljetusmuotojen puute on (muiden syiden ohella) yksi syy siihen, miksi osa oppijoista ei pysty osallistumaan paikallisessa koulussaan tapahtuvaan opetukseen.

Seuraavaksi nuoret keskustelivat siitä, miten koulujen saavutettavuus on parantunut. Pääosa nuorista vaikutti olevan hyvin tyytyväisiä koulussaan toteutettuihin, saavutettavuuden parantamiseen tähtääviin toimiin. Sama tyytyväisyys kohdistui sekä ns. virallisiin toimiin – esim. ramppien ja esteettömien WC-tilojen asentamiseen – että ”luoviin” toimiin, kuten henkilökunnalta ja muilta (pääosin saman luokan) oppilailta saamaansa apuun (esim. hissien ollessa epäkunnossa). Joitakin parannuksiakin kuitenkin toivottiin. Esimerkiksi hätäuloskäyntien ja tiettyjen tilojen, kuten liikuntasalien ja kahvioiden, sekä vain avaimella avautuvien hissien saavutettavuutta tulisi nuorten mukaan parantaa. Lisäksi kaikkien oppijoiden henkilökohtainen turvallisuus tulisi pystyä varmistamaan.

Kolmanneksi nuoret keskustelivat siitä, miten koulujen sisällä tapahtuvaa liikkumista on helpotettu. Nuoret kertoivat mm. että käytävät ovat nykyisin entistä leveämpiä ja että pistekirjoitusopasteet löytyvät nykyisin vaaditusti. Lisäksi nuoret kertoivat uskovansa hiljaisten ja monikäyttöisten tilojen hyödyttävän kaikkia oppijoita ja että tällaisia tiloja tulisi olla koulukeskuksissa huomattavasti nykyistä enemmän. Osallistujien mukaan kaikki opetus tapahtuu nykyisin luokissa, joihin on esteetön pääsy.

Lopuksi osallistujat kävivät keskustelua yksilöllisistä apuvälineistä ja niiden hyvästä saatavuudesta. Tekniset apuvälineet ovat osallistujien mukaan inklusion perusedellytys.

Nuoret oppijat korostivat tässäkin yhteydessä, että koska mikään ratkaisu ei sovi kaikille, on tärkeää, että nuorilta itseltään kysytään heidän tarpeistaan ja että nämä tarpeet myös huomioidaan ratkaisuja suunniteltaessa. Koulujen on noudatettava

joustavia käytäntöjä, ja niiden on kyettävät myös luoviin ja yksilöllisiin ratkaisuihin. Koulutilojen on kyettävä vastaamaan kaikkien oppijoiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Edustajien esittämiä esimerkkejä

Koulumatkan esteettömyys:

Koulubussien on oltava esteettömiä. Kaikille oppilaille on tarjottava mahdollisuus osallistua kaikkiin aktiviteetteihin, kuten urheiluun ... (Blake, Irlanti).

Vammaisille oppilaille on näiden tarpeet huomioivia kuljetusratkaisuja, mutta sokeat oppilaat käyttävät julkisia liikennevälineitä aivan kuin kaikki muutkin oppilaat (Reinis ja Georgs, Latvia; Lillý, Islanti; Elisabeth, Viro).

Meillä on mahdollisuus myös taksin käyttöön, mutta taloudellisten resurssien rajallisuudesta johtuen voimme käyttää sitä vain osaan matkoista (Elisabeth, Viro).

Koulun esteettömyys:

Koulumme on esteetön, ja vammaiset ja/tai pyörätuolissa olevat oppilaat pystyvät liikkumaan sen tiloissa, ts. koulussa on rampeja, hissit, esteettömät WC-tilat jne. (Matteo, Italia; Georgios, Kreikka; Lillý ja Hrefna, Islanti; Rolf ja Casper, Tanska; Dénes ja Borbála, Unkari; Tom ja Paul, Saksa; Miguel Ângelo, Portugali; Kristina ja Tova, Ruotsi).

Lukiorakennuksessamme on hissit, mutta myös rappusia on edelleen monessa paikassa. Rakennuksessa on neljä kerrosta, ja hissien käyttämiseen pitää olla avain, mikä tekee siitä todella monimutkaista. Koulu on tosin luvannut tehdä parannuksia (Eelis, Suomi).

Fyysiset esteet pitää ottaa huomioon koulun remontoitisuunnitelmia laadittaessa. Esteettömyyden varmistamiseen pitää ohjata riittävästi varoja (Robert, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti).

Koulu yrittää löytää varoja jäljellä olevien esteiden purkamiseen, mutta se ei ole helppoa (Natalia ja Marcin, Puola).

Koska minun kouluni remontoitiin kaksi vuotta sitten, tilanne on erinomaisen hyvä. Muut oppilaat tosin pitävät edelleen kovaa meteliä. Sekin on minulle eräänlainen este (David, Portugali).

Rakennuksessa on hissi, mutta itse rakennukseen ei pääse sisään, jos on pyörätuolissa (Jakob, Itävalta).

Rakennuksessa on hissi, mutta hissien ovia ei meinaa saada auki (Paul, Saksa).

Kouluni käytävillä on merkkivalot, jotka vilkkuvat aina, kun tunti on alkamassa. Koulussa on lisäksi rampit ja kaiteet niille, joilla on liikkumisvaikeuksia ja pyörätuolissa oleville. Opettajille on annettu oppimisvaikeuksista kärsivien kanssa työskentelyä käsittelevää koulutusta. Lisäksi saamme apua logopediasta, jotta pystyisimme opiskelemaan samaan tapaan kuin muut ikätoverimme (Javier, Espanja).

Minulla on henkilökohtainen avustaja, joka auttaa minua luokassa. Hissiin on tehty parannuksia, koska koulussamme on kaksi pyörätuolissa olevaa oppilasta. Koulun paloturvallisuus on kuitenkin edelleen puutteellinen. Kerran järjestettiin paloharjoitus, jossa kaikkien piti mennä alakertaan. Toiset oppilaat joutuivat kantamaan minut, ja minua pelotti todella paljon (Lucas, Belgia – flaaminkielinen yhteisö).

Luokkatilan esteettömyys:

Sokeita oppilaita opetetaan koulussamme pistekirjoituksen avulla. Koulu tarjoaa pistekirjoitettuja oppimateriaaleja (Tova, Ruotsi; Reinis ja Georgs, Latvia; Emili ja Elisabeth, Viro).

Kuulen huonosti. Tämän vuoksi käytän kuulokkeita, jotka auttavat minua kuulemaan paremmin. Opettajamme ovat erittäin motivoituneita oppimaan erilaisista vammoista, jotta he pystyisivät auttamaan meitä pääsemään ongelmiemme yli (Lucía, Espanja).

Myös raskaat, paljon kirjoja sisältävät koulukassit voivat aiheuttaa ongelmia. Kirjojen sijaan koulujen pitäisikin suosia sähköisiä kirjoja, kannettavia tietokoneita ja tabletteja (Dénes, Unkari).

Kuva 3: Nuoret edustajat (Jack Love, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti; Blake O’Gorman, Irlanti; Nakita Hallssey, Irlanti; ja Robert Gault, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti) kertovat näkemyksiään

3. Stereotyyppien murtaminen

Kolmas pääviesti, *Stereotyyppien murtaminen*, koskee ennen kaikkea ”normaaliuden” käsitettä. Jos hyväksymme, että kaikki ovat erilaisia, kuka on tällöin ”normaali”?

- On keskeisen tärkeää, että opettajille, koulujen henkilökunnille, nuorille, nuorten perheille ja kaikille tukipalveluita tarjoaville tahoille jaetaan luotettavaa tietoa eri oppijoiden yksilöllisistä tarpeista. Näin toimimalla on mahdollista vahvistaa keskinäistä kunnioitusta ja yleistä suvaitsevaisuutta.
- Monimuotoisuus on nähtävä positiivisena asiana; kaikkien on omaksuttava näkökanta, jossa ”vammainen on normaalia”.
- Kaikki ihmiset ovat erilaisia, ja kaikki ihmiset on hyväksyttävä sellaisina kuin he ovat. Suvaitsevaisuus perustuu toisten ymmärtämiseen.
- Koulutusyhteisöjen on opittava tiedostamaan vammaiset henkilöt entistä paremmin ja muututtava suvaitsevammiksi näitä kohtaan.

Tämä edellyttää asianmukaista tietoa esimerkiksi syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisystä, jotta kaikki saadaan hyväksymään tämä keskeisen tärkeä viesti. Asenteiden muuttaminen edellyttää, että asianmukaista tietoa osoitetaan ja jaetaan opettajille, koulujen henkilöstöille (mukaan lukien ylin taso), luokkatovereille, perheille ja kaikille muille koulujen toiminnassa mukana oleville tahoille.

Paras lopputulema on keskinäinen kunnioitus ja suvaitsevaisuus. Monimuotoisuus ei ole haaste, vaan myönteinen ja normaali asiantila; vammaisuus ei ole epänormaalia; suvaitsevaisuus perustuu keskinäiseen ymmärtämiseen. Nuoret korostivat, että asenteiden olisi muututtava, ja toivoivat, että heitä alettaisiin arvioimaan nykyisen vammakeskeisen näkökulman sijaan sen mukaan, mitä he VOIVAT saavuttaa.

Edustajien esittämiä esimerkkejä

Tietoisuuden lisääminen:

Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyyn tähtäävä koulutus varmasti auttaisi. Meitä tulisi arvioida tekojemme, ei ulkonäkömme mukaan (Lucie, Tšekin Tasavalta).

Oppilaat eivät tiedä miten vammoihin ja vammaisiin tulisi suhtautua. Jatkuva tuijotus tuntuu samalta kuin pahoinpitely. Tulen siitä hyvin surulliseksi (Johannes, Saksa).

On helppo vastustaa sellaisia, joita ei ymmärrä. Ihmisille tulisi kertoa, millaista on olla sokea. Vain silloin he voivat ymmärtää sinua (Emelie, Ruotsi).

Opettajien tulisi osoittaa nykyistä enemmän kunnioitusta ja ymmärrystä. Eryistä tukea tarvitsevien oppilaiden ei pitäisi joutua tuntemaan oloaan täysin ulkopuoliseksi. Kaikille lapsille pitää tulla sellainen olo, että he kuuluvat ryhmään (Jack, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti).

On olemassa opettajia, joiden mielestä kuurot ja vammaiset oppilaat ovat vähemmän tärkeitä kuin muut oppilaat. Heille tulisi tarjota koulutusta. Ymmärtäkää, että me olemme aivan samanlaisia kuin kaikki muutkin (Céline, Florence ja Lara, Luxemburg).

Uskon, että yhteiskunnan on hyväksyttävä kaikki sellaisina kuin he ovat. Nähtävä koko ihminen, eikä pelkkää vammaa. Toisin sanoen myös sukupuoli, kansallisuus ja esimerkiksi harrastukset. Mielestäni suvaitsevaisuus on jo melko hyvällä tasolla, mutta parantamisen varaa on silti edelleen paljon. Paras väline syrjinnän vastaisessa taistelussa on suvaitsevaisuus. Ihmiset pitää saada tietoisemmiksi siitä, että olemme kaikki erilaisia (Adrià, keskustelun ohjaaja, Espanja).

Kiusaamisen vastaisia kampanjoita. Yrittäkää jutella erityisen tuen tarpeessa olevien kanssa ja pitäkää näihin yhteyttä; kutsukaa myös heidät yhteisiin tapaamisiin ja harrastuksiin (Agné ja Kornelijus, Liettua).

Ihmisiä pitää opettaa, jotta he ymmärtäisivät vammaisia oppilaita paremmin: muut oppilaat eivät tiedä mitä vammaisille lapsille voi sanoa, ja pelkäävät loukkaavansa näiden tunteita. Opettajat tarvitsevat enemmän koulutusta ja koulut enemmän tukea valtiolta (Elisabeth, Viro).

Kommunikaatio on kaiken avain. Pitää kertoa, jos jokin on sujunut hyvin. Kokemusten jakamista. Erityisiä neuvostoja inklusion edistämiseksi. Tukioppilaita, vapaaehtoisia avustajia luokkiin. Opettajien tulisi kuunnella oppilaitaan ja kuvitella itsensä samalle tasolle näiden kanssa (Derrick ja Mark, Yhdistynyt kuningaskunta – Skotlanti; Saul ja Alexander, Yhdistynyt kuningaskunta – Englanti).

Myönteisiä kokemuksia:

Aina silloin tällöin järjestetään ”suvaitsevaisuustunteja”. Koulussani korostetaan tasavertaista kohtelua (Natalia, Puola).

Koulutoverini vitsailevat sokeudestani, ja se luo rennompaa ilmapiiriä. Miksi kiusaamista esiintyy? Eivät he tarkoita sillä mitään; olen oppinut olemaan välittämättä siitä (Tova, Ruotsi).

Jos opettajalla on oikea asenne, se auttaa paljon (Isaac, Malta).

Aluksi en oikein ymmärtänyt vammaisia ihmisiä. Mutta tämän kokouksen myötä olen oppinut ymmärtämään, miltä vammaisista tuntuu ja niitä vaikeuksia, joita he ovat joutuneet kohtaamaan (Lara, Luxemburg).

Ei kiusaamista; viihdyn koulussani hyvin (Pinja, Suomi).

Suoritamme toisinaan sellaisen projektin, jossa kaikki joutuvat kiinnittämään siteen silmiensä eteen ymmärtääkseen, millaista on olla sokea. Olemme lisäksi käyttäneet kävelykeppejä ja kainalosauvoja, joiden avulla oppilaat voivat kokeilla, miltä jonkin toisen oppilaan vammat tuntuvat käytännössä (Emili, Viro; Eelis, Suomi; Reinis, Latvia).

Meille on opetettu pienestä pitäen, että kaikilla meillä on samanlainen tausta. Sen vuoksi emme juuri käytä aikaa luokkatovereiden välisten erojen ajatteluun (Lillý, Islanti).

4. Olemme monimuotoinen sekoitus, mutta inklusion avulla sekoitus toimii

Neljäs pääviesti kiteytyy mukana olleiden nuorten keksimään lauseeseen *olemme monimuotoinen sekoitus, mutta inklusion avulla sekoitus toimii*:

- Kaikkien pitäisi keskittyä näkemään *mahdollisuudet* rajoitteiden sijaan.
- Koulutuksen tulee olla täysin saavutettavaa. Kaikille tarjottava opetus voi olla laadukasta vain, mikäli sen järjestämisessä huomioidaan kaikkien oppijoiden yksilölliset tarpeet.
- On ensisijaisen tärkeää, että opettajat tekevät yhteistyötä keskenään ja muiden ammattilaisten kanssa ja että kaikille näille tarjotaan riittävästi asianmukaista koulutusta.
- Luokkatovereiden ja opettajien on ehdottomasti autettava tuen tarpeessa olevia, jotta nämä saavat kaiken tarvitsevansa teknisen ja muun avun.

Nuoret halusivat korostaa, että monilla koulutukseen liittyvillä toimilla ja menetelmillä voidaan saada aikaan erittäin hyviä tuloksia. Nuorten mukaan mm. yksilölliset opetussuunnitelmat, mukautetut opetusohjelmat, tekniset apuvälineet, apuopettajat ja koulunkäyntiavustajat, pienryhmätyöskentely ja joustavat koejärjestelyt (esim. lisäajan tarjoaminen kirjallisissa tai suullisissa kokeissa) auttavat heitä erittäin paljon. Nuoret kertoivat lisäksi kokeisiin annettavan lisäajan olevan erittäin tärkeää, sillä se tekee koetilanteesta vähemmän stressaavan.

Tärkeintä toivetta tiedusteltaessa nuoret kertoivat toivovansa etenkin, että opettajat ja muu kouluhenkilökunta keskittyisi nykyistä enemmän esteiden sijaan siihen, mikä on mahdollista, ja että nämä auttaisivat ja tukisivat nuoria kaikin tavoin. Kaikkien oppijoiden tarpeisiin vastaaminen edellyttää olemassa olevien vahvuuksien ja kykyjen kehittämistä entistä pidemmälle ja huomion kääntämistä pois mahdollisista heikkouksista. Nuoret totesivat myös oppineensa, että heillä on oikeus saada tarvitsemaansa apua. Täysi saavutettavuus on korkeatasoisen koulutuksen perusedellytys. Nuoret ilmaisivat olevansa tietoisia siitä, että heidän opettajillaan ja osin myös heidän luokkatovereillaan on keskeinen rooli heidän tukemisessaan. He korostivat, että koska näin on, sekä opettajille että luokkatovereille on tarjottava enemmän näiden tukiroolien kannalta olennaista tietoa ja koulutusta. Tämä auttaisi kumpiakin ymmärtämään tuen tarpeessa olevien nuorten oppimistarpeita nykyistä paremmin ja tämän kautta myös tarjoamaan nykyistä parempaa tukea.

Nuorten mukaan on lisäksi selvää, että opettajien tulisi tehdä nykyistä tiiviimpää yhteistyötä keskenään. Tämä olisi tarpeen paitsi tarvittavan tuen varmistamiseksi myös koulutukseen sisältyvien siirtymävaiheiden helpottamiseksi.

Edustajien esittämiä esimerkkejä

Ehdotuksia opettajille:

Opettajien tulisi keskittyä heikkouksieni sijaan vahvuuksiini (Michaela, Tšekin Tasavalta).

Opettajien tulisi pyrkiä selittämään asiat selkeästi ja auttaa aina, kun siihen on tarvetta. Opetusta pitäisi järjestää pari- tai ryhmäopetuksena (Jakob ja Til, Itävalta; Kristina, Ruotsi).

Henkilökohtaiset kokemukset:

Minusta nykyisessä koulussani minut on pyritty integroimaan. Aiemmissa kouluissa niin ei tapahtunut. Erityisopettajastamme on ollut paljon apua (João, keskustelun ohjaaja, Portugali).

Minulla on sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia opettajiin ja luokkatovereihin liittyen. He voivat auttaa minua, mutta toisaalta myös sulkea minut ryhmän ulkopuolelle. Se, että he pitävät minua ”kiinnostavana”, häiritsee opintojani (Robert, Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti).

Minun on vaikea pyytää sitä, mitä tarvitsen. Minun on kuitenkin opittava tekemään niin (Johannes, Saksa).

Kaikki opettajat ja luokkatoverini auttavat ja tukevat minua. Tämän vuoksi menen kouluun aina mielelläni (Borbála, Unkari; Miguel Ângelo, Portugali).

Haluan sanoa, että meillä on koulussa todella hauskaa sekä muiden oppilaiden että opettajiemme kanssa (Georgia, Kypros).

Koulussani minusta pidetään hyvää huolta, ja koulutiloissa on huomioitu erityistarpeet erittäin hyvin (Primož, Slovenia).

Tukitoimet:

Meillä on apuopettajia (Jakob, Itävalta; Michaela, Tšekin Tasavalta; Tom, Saksa; Kristina, Ruotsi; Matteo, Italia; Dénes, Unkari).

Opettajat odottavat ja antavat lisäaikaa kaikille, jotka pyytävät sitä. Koulussamme on huone, johon voi mennä lepäämään ja rentoutumaan (Nakita, Irlanti; Andrea ja Isaac, Malta).

Opettajat tarjoavat oppilaille erilaisia, näiden tarpeita vastaavia oppimateriaaleja. Saamme lisää aikaa, jos tarvitsemme sitä (Dénes, Unkari; Maros, Slovakia).

Minulla on luokassa kouluavustaja, joka selittää opetusta minulle ja auttaa minua ymmärtämään sitä paremmin (Mathilde ja Thelma, Ranska; Jade ja Lucas, Belgia – flaaminkielinen yhteisö).

Meille järjestetään kirjallisten kokeiden sijaan suullisia kokeita (Jade ja Lucas, Belgia – flaaminkielinen yhteisö).

Koulussa on erityinen pistekirjoitustulostin, joten kaikki kokeet voidaan tulostaa myös pistekirjoituksena (Georgs, Latvia).

Huoneita voidaan jakaa, jotta saadaan luotua hiljaisempia tiloja (Casper, Tanska).

Luokassa on aina 25–30 oppilasta, mikä on minun tarpeideni näkökulmasta hieman liikaa. Joskus tulkkini ei huomaa kaikkea, mutta näissä tilanteissa luokkatoverini selittävät minulle, mistä on kysymys (Eelis, Suomi).

Tietoisuuden lisääminen:

Väillä minusta tuntuu siltä, ettei vammaisuuttani oteta ihan riittävästi huomioon. Vammaisuudesta puhutaan, mutta moni ei ymmärrä sitä kärsimystä, jota vammoihin liittyy. Kaikkien tulisi kuvitella itsensä vammaisen asemaan. Ihmisten tulisi ymmärtää, millaista vammaisen elämä on, ja pyrkiä helpottamaan sitä (Lorenzo, Italia).

Haluaisin kaikkien huomaavan, että vammaisia on kaikkialla ja toivoisin, että he haluaisivat auttaa vammaisia aivan kuten auttaisivat omaa veljeään tai siskoaan (Matteo, Italia).

Mitä paremmin ihmiset ymmärtävät meitä, sitä vähemmän on kiusaamista. Yhteisöllisyys ehkäisee kiusaamista (Lillý, Islanti; Elisabeth, Viro).

Ei saisi yleistää: se että minä tarvitsen jotain, ei tarkoita, että sama pätee kaikkiin sokeisiin ihmisiin (Tova, Ruotsi).

Kuva 4: Hollantilainen Darnell With haastateltavana

5. Kokonaisvaltaisiksi kansalaisiksi

Viides pääviesti – *Kokonaisvaltaisiksi kansalaisiksi* – liittyy inklusiivisen opetuksen ja yhteiskunnan jäseneksi tulemisen väliseen yhteyteen:

- Yhteiskuntaan pääsee sisälle vain käymällä samoja kouluja kuin tavallisetkin ihmiset.
- Tavoitteena tulee olla se, että kaikki löytävät itselleen paikan yhteiskunnasta.

Nuorten mukaan ihmisten on opiskeltava yhdessä, jotta he voisivat elää yhdessä. Heidän mukaansa opiskelu on sosiaaliseen inklusioon johtavan prosessin ensimmäinen vaihe. Mitä nuorempina oppijat kootaan yhteen, sitä helpommin he oppivat kunnioittamaan toisiaan ja hyväksymään keskinäiset eroavaisuutensa. Yhdessä ollessaan nuoret oppivat kommunikoimaan, hyväksymään ja jakamaan erilaisia kokemuksia ja huomaamaan toistensa vahvuuksia heikkouksien sijaan. Koulussa vammaista nuorta arvioidaan hänen kykyjensä ja potentiaalinsa mukaan eikä yksinomaan hänen vammojensa tai ulkonäkönsä perusteella. Koulun kautta vammaiset nuoret osallistetaan paitsi opintoihin myös monenlaisiin vapaa-ajan harrasteisiin. Haastatellut nuoret kertoivat uskovansa, että pääsemällä

opiskelemaan koulussa yhdessä muiden kanssa heillä on hyvä mahdollisuus löytää oma paikkansa yhteiskunnassa.

Edustajien esittämiä esimerkkejä

Meidän on ehdottomasti päästävä tavalliseen kouluun, jotta löytäisimme oman paikkamme yhteiskunnassa (Andrea ja Isaac, Malta; Nathan ja Loïse, Sveitsi; Mathilde ja Thelma, Ranska; Adriana ja Mandy, Belgia – ranskankielinen yhteisö; Darnell ja Vincent, Alankomaat; Jade ja Lucas, Belgia – flaaminkielinen yhteisö).

Kaikilla tulisi olla mahdollisuus osallistua kaikkeen opetuksen, ja opettajien tulisi varmistaa, että näin myös on. Tämä varmistaa, että myös meillä vammaisilla on mahdollisuuksia työmarkkinoilla (Amund ja Helene, Norja).

Minusta kaikkien tulisi opiskella samoissa kouluissa – samoissa tiloissahan yhteiskunnassakin toimintaan. Kun käymme läpi saman koulutuksen, opimme samalla elämään yhdessä. Kun tämän oppii, se pysyy muistissa koko eliniän. Koulussa oppimien taitojen avulla meistä tulee itsenäisiä. Ja eikö se ole tarkoituksin – että kaikki löytävät oman paikkansa yhteiskunnassa (Adrià, keskustelun ohjaaja, Espanja).

Kaikkien pitäisi kommunikoida, osallistua ja jakaa kokemuksiaan muiden kanssa (Paul, Saksa).

LOPPUKOMMENTIT

Tämän kuulemisen tulokset ja kyseisten tulosten pohjalta laaditut *Luxemburgin suosituks*et ovat yhdenmukaisia asianmukaisten eurooppalaisten ja kansainvälisten erityisiä tarpeita ja inklusiivista opetusta koskevien asiakirjojen kanssa ja täydentävät niiden sisältöä.

Nuorten esittämät viisi pääviestiä kuvaavat heidän näkemyksiään koulutukseensa liittyen ja sisältävät opetukseen liittyviä parannusehdotuksia. Nämä pääviestit sisältävät, hyvin konkreettisesti ja käytännönläheisessä muodossa, useita myös inklusiivisen opetuksen tutkimuksessa painotettuja teemoja. Nuoret mm. näkevät inklusiivisen opetuksen ihmisoikeutena ja painottavat keskusteluissaan tiettyjä myös alan tutkimuksissa käytettyjä avainkäsitteitä, kuten normaaliutta, suvaitsevaisuutta, kunnioitusta ja kansalaisuutta. Lisäksi nuoret kuvailevat sitä, mitä esteetön opetus heille merkitsee, ja tuovat esiin luokkatovereilta saadun tuen, yhteistoiminnallisen oppimisen ja yksilöllisten opiskeluohjelmien myönteisiä vaikutuksia.

Nuoret painottavat erityisen voimakkaasti sitä, että heillä tulisi olla sananvaltaa kaikissa heitä koskevassa päätöksenteossa. Jotta todellinen inklusio toteutuisi, kaikkien asianosaisten tulee yhdessä ryhtyä sanoista tekoihin. Opettajien ja oppilaitosten johtohenkilöiden tulee toimia yhdessä inklusion varmistamiseksi; luokkatovereiden tulee auttaa toinen toisiaan; opettajia tulee kouluttaa sen varmistamiseksi, että nämä osaavat sopeuttaa opetuksensa kaikkien tarpeiden mukaiseksi ja tukea toinen toisiaan; apuopettajien tulee avustaa, ei tehdä töitä oppijan puolesta; ja kaikkien tahojen tulee keskittyä asioiden ratkomiseen ongelmien painottamisen sijaan.

Edustajat tuovat mielipiteissään vahvasti esiin sen, että vaikka he ovatkin paikoin huolissaan käytännön asioista, eniten heitä huolettavat ihmisten asenteet ja ennakkoluulot.

Samaan hengenvetoon nuoret kuitenkin muistavat myös kehua opettajiaan ja luokkatovereitaan. Kunhan näillä on riittävästi aikaa asioiden ymmärtämiseen, suurin osa sekä opettajista että luokkatovereista on suvaitsevaisia ja ymmärtäväisiä heitä ja heidän vammojaan kohtaan. Poikkeuksiakin toki on, mutta onneksi vain hyvin vähän.

Erytisen tärkeää olisi lisätä ihmisten tietoisuutta erilaisista vammoista, jotta nämä ymmärtäisivät vammaisten ihmisten tarpeita ja vahvuuksia nykyistä paremmin. Samalla tulisi pyrkiä välttämään yleistystä. Se että jokin käytäntö sopii hyvin yhdelle vammaiselle tai tukea tarvitsevalle henkilölle, ei tarkoita, että se sopisi myös kaikille muille.

Lisäksi haluttiin painottaa, että inklusion piiriin tulee saada vammaisten ohella myös kaikki erilaisiin etnisiin ryhmiin kuuluvat ja erilaisista kulttuureista tulevat henkilöt. Muutama kuulemistilaisuuteen osallistunut nuori kertoi joutuneensa kaksoissyrjinnän kohteeksi sen vuoksi että on paitsi vammainen myös maahanmuuttaja tai valtaväestölle vieraan kulttuurin edustaja.

*Luxemburgin suosituks*et esiteltiin EU:n ministerineuvostolle ”Koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu” -kokouksessa 23. marraskuuta 2015 ja ministerineuvoston alaiselle koulutuskomitealle 2.–3. joulukuuta 2015 arviointia varten ja mahdollisten jatkotoimien pohjaksi.

Kuva 5: Eurooppalaisen kuulemistilaisuuden osallistujajoukko

FI

Sihteeristö:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Puh.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brysselin toimisto:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Puh.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

